

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

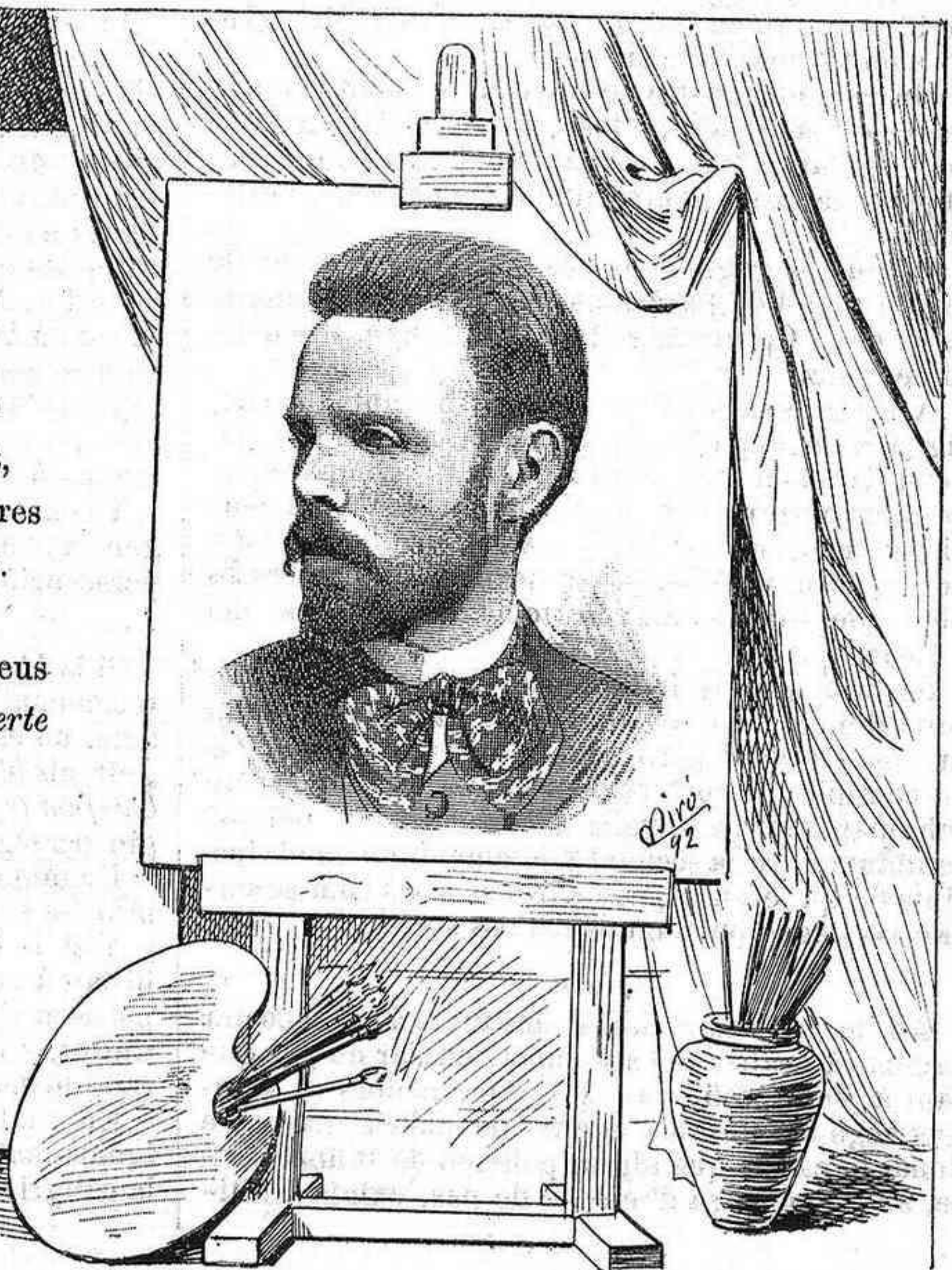
PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5

CAPS DE BROT

CONSTANTÍ GÓMEZ

Paysatjista fecundíssim
en mil certámens premiat,
té 'l sòlit dibuix dels mestres
y 'l color dels reys del art.
Fill distingit de Valencia,
entre 'ls millors quadros seus
hi ha *En el seno de la muerte*
y 'l notable *Palleter*.

Qiro
92

CRÒNICA

Reminiscencias inquisitorials

Durant la revolució de Setembre, quan la llibertat individual estava millor garantida que may per las lleys democráticas establertes de fresch—succehint ab las lleys com ab las escombras, que quan son noves es quan fan més bona feyna—donchs, fins en aquella época per tants conceptes memorable, hi havia un governador, catalá per més senyas, que tenia una gran tirria á un ciutadà pacífich ó no pacífich, pero que li feya nosa, y al objecte de fastidiarlo feya lo següent:

L' agafava y 'l tancava á la presó per espay de 24 horas, qu' era 'l màxim de temps que la ley permetia tenir detingut á un ciutadà, sent necessari entregarlo al jutje, aixís que las 24 horas eran passadas.

A las 24 horas justas feya posarlo en llibertat; pero aixís que 'l ciutadà arribava al carrer, lo feya detenir de nou, y á la presó 24 horas més.

Y com aixó se anava repetint, lo ciutadà, objecte de aquella persecució fastidiosa, acabá per dir:

—Crech que no cal que 'm prengui la molestia de baixar y pujar l' escala de la presó: digui al governador que m' estaré tranquil fins qu' ell siga servit posarme en llibertat definitivament. Ni ell ni jo som cómichs, porque haguém de passar la vida fent aquesta comedia que no té cap gracia.

*
**

Recordo aquest fet, rigurosament històrich, al veure que las reminiscencias inquisitorials no han desaparegut may d' Espanya.

No fá pas molt temps que las autoritats quan volian fastidiar á un individuo, l' enviavan de pas, al altre extrém de la Peninsula, á peu y per la carretera, de parella en parella de la guardia civil, de presó en presó en tots los pobles del trànsit ahont li tocava ferhi nit.

Un verdader viatge de recreo que 's prolongava mesos enters y devegadas anys y tot, si l' extenuació y la fatiga no acabavan ab l' infelis, qu' era objecte del zel intempestiu de las paternals autoritats.

Perque 'ls governadors se l' anavan passant de ma en ma: 'l de Barcelona, per exemple, l' enviava al de la Corunya; y 'l de la Corunya 'l remetia al de Cádiz.

Aixís se feya efectiva una pena horrible, no consignada en cap códich, ni justificada per cap delict: la pena de l' eterna marxa, acompanyada de una continua vergonya y de totas las incomoditats imaginables: soleyadas, frets, tempestats, vents: poch menjar, y per dormir, los calabossos plens de inmundicia de totas las presons del trànsit.

Se dirá que 'ls individuos victimas de aquest procediment no eran gent de la *high life* ni molt menos. Es cert; pero eran homes, y com á tals susceptibles de correcció y esmena. Tractarlos tan inhumanament equivalia á exacerbar l' odi que sentian contra la societat y á fomentar los mals instints de qu' eran capassos. No es aixís com se curan las llagas purulentas del cos social.

*
**

Ab los cotxes celulars destinats á transportar presos vá acabarse 'l sistema d' enviar de pas que tant á pler aprofitavan los governadors y algunas vegadas fins los agents de policia, haventse donat lo cas de que algun polissón de infima classe, ab l' amensassa d' enviar de pas, exigia canti-

tats més ó menos considerables als presos que havian caygut á las sévas urpias.

Avuy sols queda 'l recort de aquellas ignomias.

Pero en cambi s' ha trobat un altre medi no menos socorregut pera donar mal-temps á la gent de certa condició.

No fa gayres dias sortia de la presó un individuo que havia passat en aquella casa una quinzena *per blasfemo*. A las pocas horas d' estar en llibertat, tornavan á agafarlo y *per blasfemo* tornavan á portarli.

Ell prou s' exclamava; ell prou deya que desitjava cambiar de vida, buscar feyna, treballar, ser una persona corrent... Res li valgué. De la presó acabava d' eixir, y á la presó havia de tornar.

Y casi arrossegantlo, porque 'l *blasfemo* 's resistia com un condemnat, cridant, patejant y revolcantse, lo transportaren de nou á aquella universitat del carrer de Amalia, ahont, segons diuen los que hi han estat, s' hi aprenen tantas cosas bonas.

La majoria dels periódichs locals publicavan la noticia sens la menor protesta: porque, per lo vist, aixó deu ser una cosa molt corrent, molt legal y convenient baix lo punt de vista de la seguretat pública.

Y cada dia 's llegeixen *suellos* pel mateix istil:

«Ahir van ser agafats per *presuntos blasfemos* tants ó quants individuos.»

Presuntos blasfemos!....

Segons lo que 's veu, no basta serne: se necessita sols que un individuo del respectable cos de policia s' encasqueti la idea de que aquest ó aquell fulano poden blasfemar. Tal vegada, prenent al peu de la lletra alló que diuen certs predicadors de l' escola del bisbe Claret, aixó es: que 'ls blasfemos treuen femta y escrements per la boca, la policia que presum de tenir bon nas, coneix als blasfemos ab l' olor.

Si ab l' excusa de que son *blasfemos* pretén inquietar á la gent de mala vida, no trobo que semblant pretext aboni la séva formalitat. A las personas que l' hi inspirin sospitas, que las vigili y que las atrapi quan cometin algún delict: aquest y no altre es lo séu deber. Omplir la presó de *blasfemos* no es més que acabar de precipitar á la gent de malas inclinacions pel camí de la corrupció y del crim. Molts comensarán la primera ensenyança com á *blasfemos*, cursarán lo batxillerat del robo y acabarán per pendre la llicenciatura dels crims més abominables. No hi ha contagi pitjor que 'l que s' acostuma á contreure en las casas de reclusió.

Y sent aixís com es en realitat ¿qué guanya la gent de bé ab que las autoritats se dediquin á la persecució dels *blasfemos*?

*

Si la *blasfemia* que no té, per altra part, res de recomenable, ha de ser considerada com un delict, no es la millor manera de reprimirlo perseguir als *blasfemos*. Si aquests tenen la costum de *blasfemar*, blasfemarán més que may, quan se vegin perseguits y agafats.

De manera, que lluny de reprimirse la *blasfemia*, se excita encare més.

Y si 'ls *blasfemos* resisteixen y 's revolcan y s' hi fan á cops de puny, voldria veure quin será 'l polissón prou angélich, que per imposarse al detingut, y mentres brega ab ell, no deixa anar un raig de *blasfemias* més ó menos recargoladas.

En qual cas, al mateix temps que 'l pres y per iguals motius, lo guardia tindrà que ingressar á la cangri.

SI VOLS ESTAR BEN SERVIT...

—A Henrich, gerent d' una impremta,
 Henrich, arcalde primé,
 paga 'l compte dels impresos.
 ¿Está bé, noy?—Está bé.

O sino que 's formi un tribunal compost de Pares de familia, baix la presidència del marquès de Comillas, y que decideixi.

Los jaleadores

M' ha cridat l' atenció aquests dias, la prodigalitat de telégramas que ha enviat lo Sr. Alsina, president de la *Lliga de Catalunya*.

Telégramas á la Junta de Defensa de la Corunya, aplaudint la seva actitud: telégramas á la Diputació foral de Navarra, oferint l' *apoyo incondicional de la región catalana*.

Perque es necessari saber que 'l Sr. Alsina, qu' en l' última guerra civil arribá á manar tot lo més un requeté de carlins, avuy ha pujat de categoria y 's dona 'l gustasso de parlar, sense descalsarse, en nom y representació de Catalunya entera.

Desde la *Lliga* segueix atentament los sucesos de la Corunya, motivats, com sab tothom, pel projecte de treure'ls la Capitania general ó siga la representació militar del poder central, y fá causa ab los gallegos, y 'ls ofereix lo seu apoyo, y 'ls diu: «Aquí estém á la seva disposició per lo que pugua convenir.» Afortunadament, desde la Portaferrissa, ahont resideix la *Lliga*, fins á la Corunya, hi ha algunas horas de tren.

Los navarros disputan per una qüestió de quartos. No volen qu' en Gamazo 'ls augmenti la suma que satisfán al Estat, y 'l Sr. Alsina, quadrantse 'ls diu:

«Enfront del despotisme del poder central fem vots perque prosseguí en vostra actual digníssima actitud. Iguals oferiments hem fet á la castigada Galicia, desitjant que la *unió pactada* multipliqui esforços comuns, reivindicació drets regionals conquistats.»

Y 'l despòtich poder central s' encarrega de transmetre aquests telégramas incendiariis.

¡Insensat! Poch sab ell la que se li espera 'l dia qu' en virtut de l' *unió pactada*, s' hajan posat de perfecte acort los gallegos, los navarros y 'l senyor Alsina.

Afortunadament, fins ara, la cosa se 'n va tota en telégramas. Los gallegos ballan, ballan los navarros, y la *Lliga de Catalunya* toca palmas.

Anant seguint aixís, haurá de canviar de títol, prenent la denominació de *Liga de los jaleadores*.

Y com la paraula *jaleadores* no té traducció ni en lo llenguatge, ni en las costúms, ni en la idiosincrassia de Catalunya, resultarà que la famosa *Lliga*, baix l' acertada direcció del Sr. Alsina, acabarà per transformarse en la representació genuina del més pur y complert *andalusisme*.

P. DEL O.

¡¡QUÉ HI FAREM!!

Com llamp zitzagador que l' espay crusa
y fins que s' estabella fa sa via,
á impulsos del *deber* de nit y dia
buscant vaig lo motiu que 'l cor m' abrusa.

Ma pensa prou treballa, mes no pensa
ab lo que deu pensar y es: que 'l que 'm mata
no son desdenys d' amor de cap ingrata...
ni es passió pel joch; ni cap ofensa,
rebuda de ningú. Lo que pel prompte
m' abat y fins presumo pot matarme,
ha estat vení obligat á aná á empenyarme
uns versos qu' he compost, per pagá un compte.
(Y aixó qu' he tingut sort que un gran poeta
me n' ha donat dos céntims de pesseta.)

J. ROIG CORDOMÍ.

LO CÓLERA

No s' alarmin, estimats lectors, que *no ha sido nadie*, com diuhen á la Barceloneta.

No es que tinguém lo cólera aquí, ni allá ni en lloch.

Tot al contrari. Precisament se tracta d' un fet que, si arriba á comprobarse, acabarà per fer creure que aixó del cólera es un mito ó una bestia antidiluviana y abolida, pér l' istil del megateri.

¿Fém una mica d' historia?... Ab lo séu permis.

En los alhors d' aquest sigle, lo cólera feya respecte de debó. Se presentava subrepticament en una localitat ó en una comarca, y allí, aquest vull aquest no vull, garbellava la població ab tanta llestesa, que aviat no quedavan sinó las personas necessarias pera contarho y arreglar los assumptos de la herencia.

¿Cóm es que llavoras las epidemias funcionavan ab tanta activitat?

Los metjes no hi entenian res—y ara tampoch,—pero la freqüencia de las invasions familiarisá la gent ab lo perill, y comensaren á ferse observacions curiosas sobre 'l cólera; observacions que de mica en mica qui sab ahont ens portarán.

Hi hagué—no sé ahont—una epidemia colérica, y un cop llesta y despatxada la gent s' adoná d' una cosa. Tots los carrers de la població havian sigut invadits, menos un.

—¿Y ara?—exclamá 'l poble davant d' aquella empíadora desigualtat:—¿per qué 'ls altres sí y aquest no? ¿Qué té aquest carrer que 'ls demés no tinguin?—

Desseguida hi van caure: sigué una verdadera revelació. Aquell carrer s' havia escapat del cólera perque en ell hi havia un magatzém de sofre, que en tota la epidemia no havia parat de funcionar.

Conseqüencia immediata d' aquest descobriment: tota la humanitat s' enterá de que 'ls que manejan sofre no tenen res que teme de las epidemias coléricas.

Passaren alguns anys. Vingué una nova invasió del mal del Genges, y en un' altra població—me sembla qu' era á Zaragoza—va ferse 'l segon descobriment.

Cap fumador havia agafat lo cólera.

Ja tenim dos presservatius: lo tabaco y 'l sofre.

Més tart s' atiná en que tampoch eran victimas de las epidemias las donas que fregan rejolas, atribuhintse 'l fet á l' acció salvadora del sal-fumant.

Un altre observador feu constar que 'ls fotógrafos, á causa del contacte continuo ab sustancias quimicas, s' escapavan també de pagar contribució á las epidemias.

Eallassant los fets, se vingué en coneixement de que, péls mateixos motius, tampoch tenian may lo cólera los treballadors de la fàbrica de mistos.

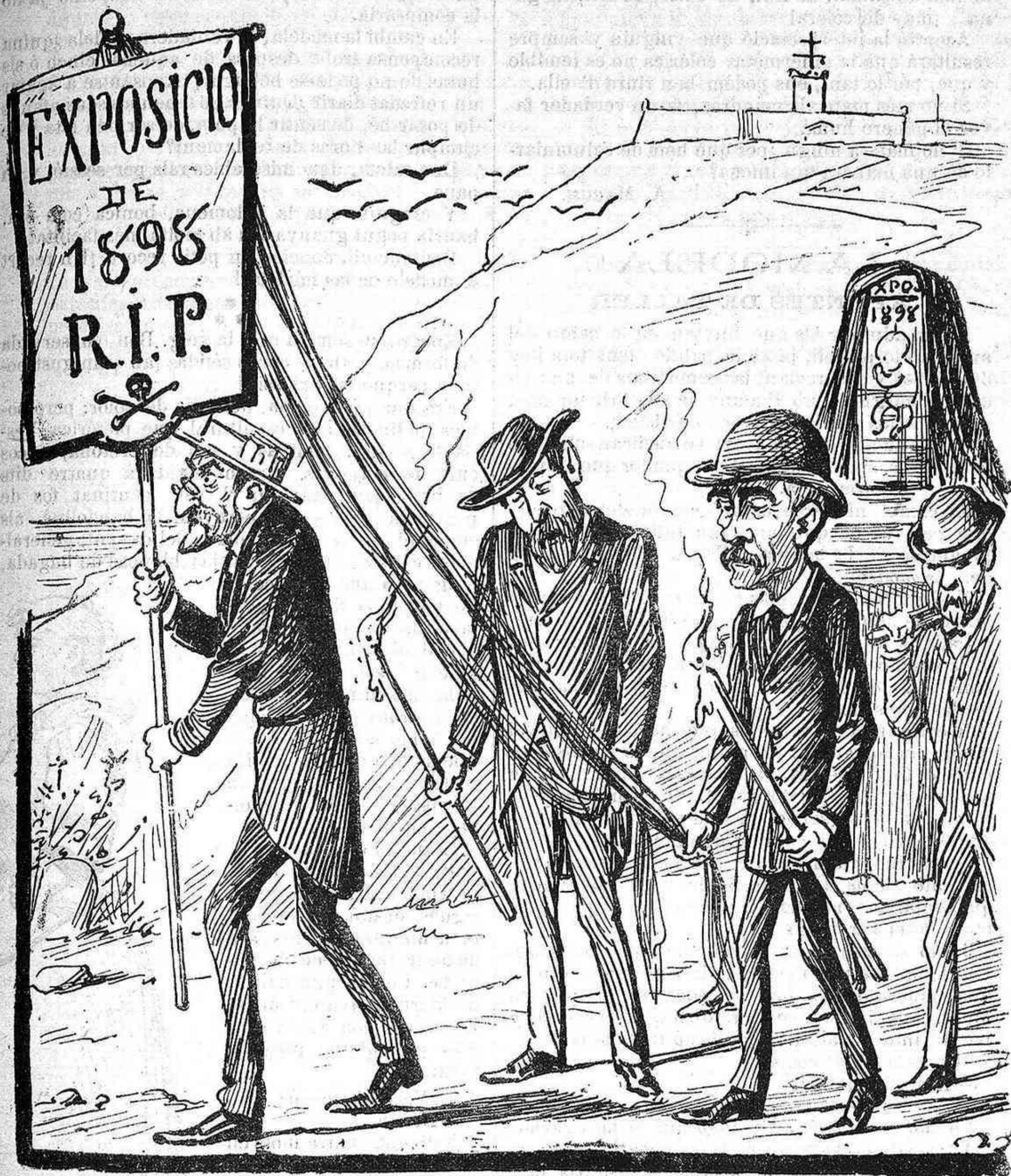
No fá molt temps va ferse públich que 'ls aficionats al rom s' escapavan igualment de la terrible malura.

Y ara últimament—la cosa es fresquíssima—un vehí d' Hamburg ha assegurat que durant la darrera epidemia colérica los bebedors de cervesa van surtir de la matansa sans y salvos.

Tot aixó es hermosament consolador, perque vé á demostrar que 'l tal cólera no es tan fiero com se 'l pinta; pero hi ha que convenir de tots modos en que aquests datos se prestan á un cert ordre de consideracions.

Admetém que tot lo qu' hem dit preserva del cólera. ¿Está admés? Donchs ara escoltin.

¡POBRETA!

Mal cuydada, sense guía,
 copejada y abatuda,
 diu que ha mort d' una tremenda
sindineritis aguda.

Tenint en compte qu' en lo món casi bé tothom
 beu cervesa,

O es fotógrafo,
 O treballa en un magatzem de sofre,
 O està ocupat en una fàbrica de mistos,
 O fuma,
 O es aficionat al rom,

O frega rejolas,
 ¿Quí dimontri queda per morir-se del cólera?
 O, millor dit, los que 's moren del cólera ¿en qué
 s' ocupan, si no fan res d' aixó?

Ja poden donarhi voltas: com més meditin l'
 assumpto, més se convencerán de que aquí no hi
 caben sinó dugas solucions:

Primera: ó 'ls que 's moren del cólera son deci-
 didament una colla de mandras que no fregan re-
 jolas, ni treballan en cap magatzem de sofre, ni
 trafiquejan en mistos, ni son fotógrafos, ni fuman,
 ni beuhen cervesa, ni tastan rom. O

Segona: la reputació *mortífera* que té 'l cólera,
 es injusta y mal adquirida; porque la gent que su-
 cumbeix durant las epidemias podrá ser que mori

de mal de caixal, de fret, de calor, de son, de gana.... ¡may del cólera!

Aceptin la interpretació que vulguin y sempre resultarà que la enfermetat colérica no es temible y que, per lo tant, ens podém ben riure d' ella.

Si no més mata als mandras, fa un verdader favor al género humá.

Si no mata a ningú ¿per qué hem de calumniarlo d' una manera tan inícuca?

A. MARCH.

LA MODELA

APUNTES DE TALLER

Solém admirar als que lluytan en lo camp del art ja ab lo pinzell, ja ab lo palillo, fent tota lley d' esforços y despreciant las comoditats de una vida més burguesa, ab l' afany de adquirir un nom més ó menos gloriós en lo mon artístich.

Y 'ls que al cultiu de l' art se dedican solen, no ja admirar, sino venerar al comprador que 's presenta.... y no regateja.

En cambi, ni l' artista, ni 'l comprador se recordan per res de qui tan gran influencia té en la producció de la bellesa.... Cap d' ells se recorda de.... la *modela*.

Y al parlar de modelas no 'm refereixo á aquest aixám de donas *sui generis* que 'n fan set ó vuit vegadas á l' any, quan el metje 'ls prohibeix fer altra cosa, com tampoch á algunas altras que ni en bon estat tenen *salida*, per lo lletjas y mal formadas que son.

Recordo una de aquestas que 'm comparegué al taller, per haverli dit un pintor que jo necessitava modelo. Com que devegadas la roba enganya, vaig ferla despullar.... y ¡Mare de Deu!.... Quan hi penso encare m' esgarrifo. ¡Quina angunia vaig passar al veure aquell conjunt de penjarellas, que no m' entretindré á descriure per no renovar aquell mal rato.... Sols diré que tenia uns peuharros.... que, vaja, tan mateix eran massa peus pera sostenir aquella trenyina.

— Jo no sé com no s' ho coneixen que son inserbibles, no sols per modelas, sino per tot. Pero de una manera ó altra han de guanyarse 'l plat de sopas. No vaig tenir cor pera dirli que no servia, y per dissimular vaig ferli fer dos ó tres posas.

— A veure.... de costat.

— Ara, d' esquena.

— Seu una mica.

Semblava de fusta. Un maniquí te més garbo.

Vá vestirse, vaig pagarli 'l dematí, y varem quedar en que quan tornaría á necessitarla ja l' avisaría.

Ja no parlo de aquellas, que á més de portar tot lo dolent á dintre, tenen la gracia de cumplir sempre malament. L' un día no 's troban bé, l' endemá fan tart, y ab una ó altra excusa y remolejant, al últim no serveixen més que pera fer perdre 'l temps.

Aquestas no son modelas ni 'n serán may: ne fan á ratos perduts, y basta.

La verdadera *modela*, la proto-tipo del género, es la Filomena.

— ¡Tira peixet!— dirán los artistas, pintors y escultores, que l' han utilizada. Com ella ara no 'n curren; com ella no n' hi haurá may cap més.

¡Quina abnegació la séva! ¡Quin amor al art!

Si l' artista al fer una obra hi passa fatichs, al cap-de-vall ho fá per pescarhi gloria y quartos. Lo comprador que adquireix l' obra per un grapat de

duros que li sobran, se recrea en ella, sino ja no la compraría.

En cambi la modela, la verdadera modela ¿quina recompensa troba després de aquellas cinch ó sis horas de no poderse bellugar, exposantse á agafar un refredat diari? ¿Quin pago tenen los séus afanys de posar bé, de sentir la posa, de ser ben feta y de cumplir las horas de reglament?

Deu ralets, deu miserables rals per sessió, y en paus.

Y creguin que la Filomena, bonica com era, hauría pogut guanyarlos ab molta més facilitat.

Dediquemli, donchs, un petit recort. ¡Un recort al modelo de las modelas!

Encare 'm sembla que la veig. Ben conservada de formas, y ab las carns sólidas ¡ab quin gust posava perque la copiessin!

Era una mica plena, no lletja de color; pero bonica de líneas, més escultural que pictórica. Vestia de veynat: faldillas y cos de cretona, 'l cos curt de mànegas, donant eixida á quatre dits de brás; per més que 'l séu pentinat fos de pentinadora y sense plányehi la bandolina, als cinch minuts se li escabellava del davant: generalment calsavava sochs y mitjas blancas de bugada, puig deya que las de color no fan dona decent: portava un mocador de seda al coll, lligat ab abandono; al cap res; un cistellet á la má dintre del qual hi guardava la clau del pis, lo mocador y dos ó tres ralets en céntims.... De aquesta conformitat y ab la rialla als llabis compareixia al taller:

Eran tres quarts de vuit: á las vuit s' havia de comensar; pero per si sigués desnú, se presentava un quart avants, á fi de tenir temps de despullarse. Com á puntualitat no la guanyava un' altra. Donava 'l bon día y sens més preámbuls, preguntava:

— ¿Vestit ó desnú?

— Desnú.

Y dihent quatre mots en tó [de brometa, en un santiamén quedava sense mica de roba á sobre. ¡Y ab quin orgull presentava sas artísticas bellas!

Li ensenyava 'l boceto y no 'm feya cansar gayre en explicacions: comprenía la posa desseguida, y un cop colocada, ja podían parlarli de lo que volguessin; ella no 's distreya.

Tocavan las nou.... havia passat l' hora primera.... reposava 'l quart de ordenansa. Y sense necessitat d' advertirla, al sentir lo quart s' hi posava altra vegada. Era un rellotje.

Recordo que un dels días, després de las onze, quan feya l' últim quart, vá embolicarse ab la camisa, y sentantse en la imprescindible otomana

de taller, veyent que jo no deixava la feyna, va preguntar:

—¿Y donchs, que no hi fà 'l cigarret?

Era de precepte. Cada descàns, n' hi cargolava un de prim y m' asseya al séu costat.

Durant aquell espay de temps, ni ella era la modela, ni jo 'l que modelava: ja no veyia aquelles perfeccions plásticas ab ulls d' artista; las veyia ab ulls d' home, y l' instint m' incitava á recrearme tocant aquells contorns qual interpretació se 'm feya tan difícil y fatigosa.

A lo millor del méu entussiasme, quan la bestia anava á preponderar sobre l' home reflexiu, y ab paraulas tremolosas vaig ferli certa pregunta compromésa, una riatllada séva que ressoná en tot lo taller, sigué la resposta que 'm doná, deixantme tot contós.

Y posantse seria, 'm digué:

—¿Qué no véu que si jo arribés á relliscar, deixaria de ser la modela, y vindria aquí sols á passá 'l rato? ¡Llavoras vosté, qué pocas figuras encaixaria!... Y si 's cansava, qu' es lo més segur, veyent que 'l treball no adelantava ¿no es veritat que no m' enviaria á buscar més?

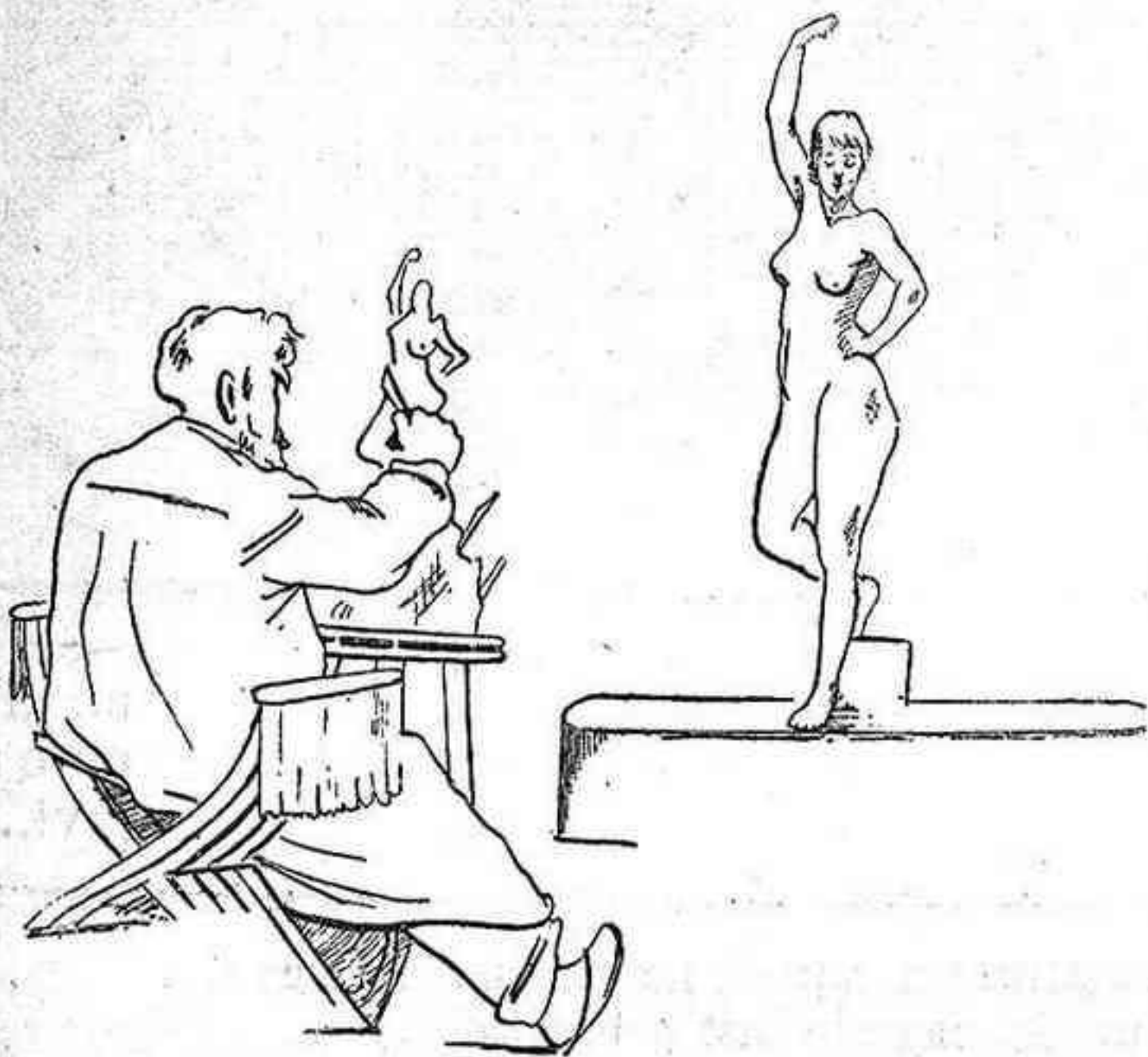
—¡Oh, sí!... Al contrari... llavoras més que may!...—vaig dirli á cada punt més escalabrinat, y sense medir las conseqüencias del pas que anava á donar.

En aquell moment tocá un quart de dotze.

Y la Filomena desfentse de mí y de la camisa qu' en part li cubria las formas, saltá de un brinco sobre la tarima, adquirí la posa que havia deixat al descansar, y 'm torná á la realitat artística, dihent ab tó natural y mitj rihent:

—Traballi, home, traballi.

Avergonyit de cap á peus, vaig agafá 'l palillo, y trayent d' aquí y posant allá, crech que vaig desfer tot lo que havia fet després de tras llargas

sessions de lluyta ab aquell pilot de fanch. ¡Quins cops de palillo y quinas esgarrapadas!

Van tocar las dotze.

—¿Puch plegar?

—Sí.

En un tancar y obrir d' ulls vá vestirse, y posantme la má á la espatlla, preguntá:

—¿Haig de tornar, demá?

—Sí.

—A las vuit ¿eh?

—Sí, á las vuit.

—Passióbé: fins demá.

—Adiós.

Tot sol al taller, y respirant aquella farúm de

dona, perque las donas, per netas que sigan deixan rastre, vaig passar llarch rato pensant ab aquellas que 's diuhen modelas y no 'n son. La verdadera modela era ella, la Filomena, tan hermosa com cumplidora del séu deber artístich.

Sis ó set anys vá ser la modela méva predilecta: no 'n feya pertothom. Delsjoventets que sols volen fer gresca y res de treballar se 'n apartava: en cambi si l' artista á qui servia podia ser firma coneguda, hi anava més á gust.

Fará quatre ó cinch mesos que una de las modelas, ja bastant antigua en l' ofici, vá tenir una criatura. Lo bateig vá celebrarse ab un dinar á ca 'n Tunis.

Los concurrents eran casi tots pintors, escultors y algún crítich d' art: las donas, modelas totas.

Una n' hi havia, molt grassa y *ajamonada*. La Nieves, mare de la criatura, me la presentá:

—La Filomena.

¡No 'n coneixia d' altra! Era ella. Feya tres ó quatre anys que l' havia perduda de vista.

—¿Y donchs, que ja no fás de modela?

—No: m' hi engruixit massa.

—Me sembla qu' encare servirías.

—¡Y cá! Bé n' hi ha prous...

Y al dir aixó, llansava una mirada de fástich sobre aquellas que per allí saltavan y baladrejavan esperant l' hora del ápat.

PALILLO.

* * *

I

Sent viva la rebutjaves perque era de tothom, y deyas:— fins saludarla me prohibeix mon honor!

II

Ha mort ja, y tu, dona honrada, sas joyas portas ab goig, y ni 't crida la conciencia ni se t' esbalota 'l cor!

A. LLIMONBR.

JA HI SOM

¡Se cumplieron las profecias!

¿Tenen present lo que 'ls deya senmanas enre- ra, parlant de la Exposició universal que uns quants senyors volian celebrar á Barcelona en 1898?

La experiencia es la mare de la ciencia. Era massa fresca la historia de las *gabias* del Sr. Serrano Casanovas, pera no sospitar de las extranyas maniobras que 'ls organizadors d' aquesta Exposició estaban fent.

Per xó donavam l' alerta al públich, insinuant lo perill que Barcelona corria si 's deixava embarcar altra vegada en una aventura, que s' assemblava tant á aquella com una gota á un' altra gota.

Y sembla que no anavam del tot equivocats. Un paper públich, que surt cada vegada que pot y que pareix tenir per única missió lo parlar de aquesta Exposició famosa, comensa á treure las unglas afectant la major ignocencia, ab motiu d' unas barrallas que hi ha hagut en la reunió de la Junta directiva.

A la quènta la cosa no 'ls pinta gayre bé. Las ilusions que s' havian fet de que la gent s' entus-

siasmaria al sol anunci d' un altre concurs universal, van dissipantse per moments, y com *en casa sin harina, todo es mohina*, los directors del tinglado's disputan y's colocan á dos dits de tirarse 'ls trastos—si es que ja'n tenen—pel cap.

Y aquí veurán com la broma actual segueix exactament la mateixa evolució que la de las célebres *gabias* del Parch.

Davant del perill de que 'l gran projecte d' Exposició per 1898 se quedi en projecte, lo paper públich aludit posa una cara com un Jeremias, y mitj plorant, exclama:

—Si la Exposició no's fa, 's comprometerá 'l bon nom de Barcelona y se 'ns posará en ridícul als ulls del mon enter.

¿Ho veuhen? Las *gabias paradoras* ja surten. Barcelona, que no s' ha ficat per res en aquest projecte; Barcelona, que encare no ha dit «aquesta boca es meva»; Barcelona, qu' en tot aquest assumpto está neta de culpa, veurá 'l seu nom compromés y quedará en ridícul als ulls del mon enter si la Exposició no's fá....

Lo mateix, completament lo mateix que llavors de las *gabias* del Parch. Un senyor Serrano Casanovas va proposarse fer una Exposició. Quan més enredat estava en l' assumpto, vé un dia y confessa que no pot continuar. Lo Sr. Rius y Tauler lo sent, y declara que la Exposició s' ha de realisar perque hi está *empenyada l' honra de Barcelona*, sent aixís que Barcelona no's deya Serrano, ni Barcelona havia construït cap *gabia*.

Afortunadament, lo públich ara viu una mica escamat y sab lo que signifiquen aquestes lamentacions.

¿S' han errat los *projectadors* de la Exposició de 1898? Donchs que pleguin y no 'n parlém més, en la seguretat de que no quedará compromés lo nom de Barcelona ni 'ns posarem en ridícul davant de ningú.

¿Seria graciós que 'ls pobles haguessin de surtir responsables de las extravagancies ó disbarats d' algú dels seus individus!

Aquí, si hi ha qui queda en ridícul, no es Barcelona, no; en tot cas serán los directors d' un desguitarrat projecte, qu' en rigor no mereix altre recort ni comentari que aquest:

LA EXPOSICIÓN UNIVERSAL DE 1898

¡Ha mort!
cinch anys avants de neixre

MATÍAS BONAFÉ.

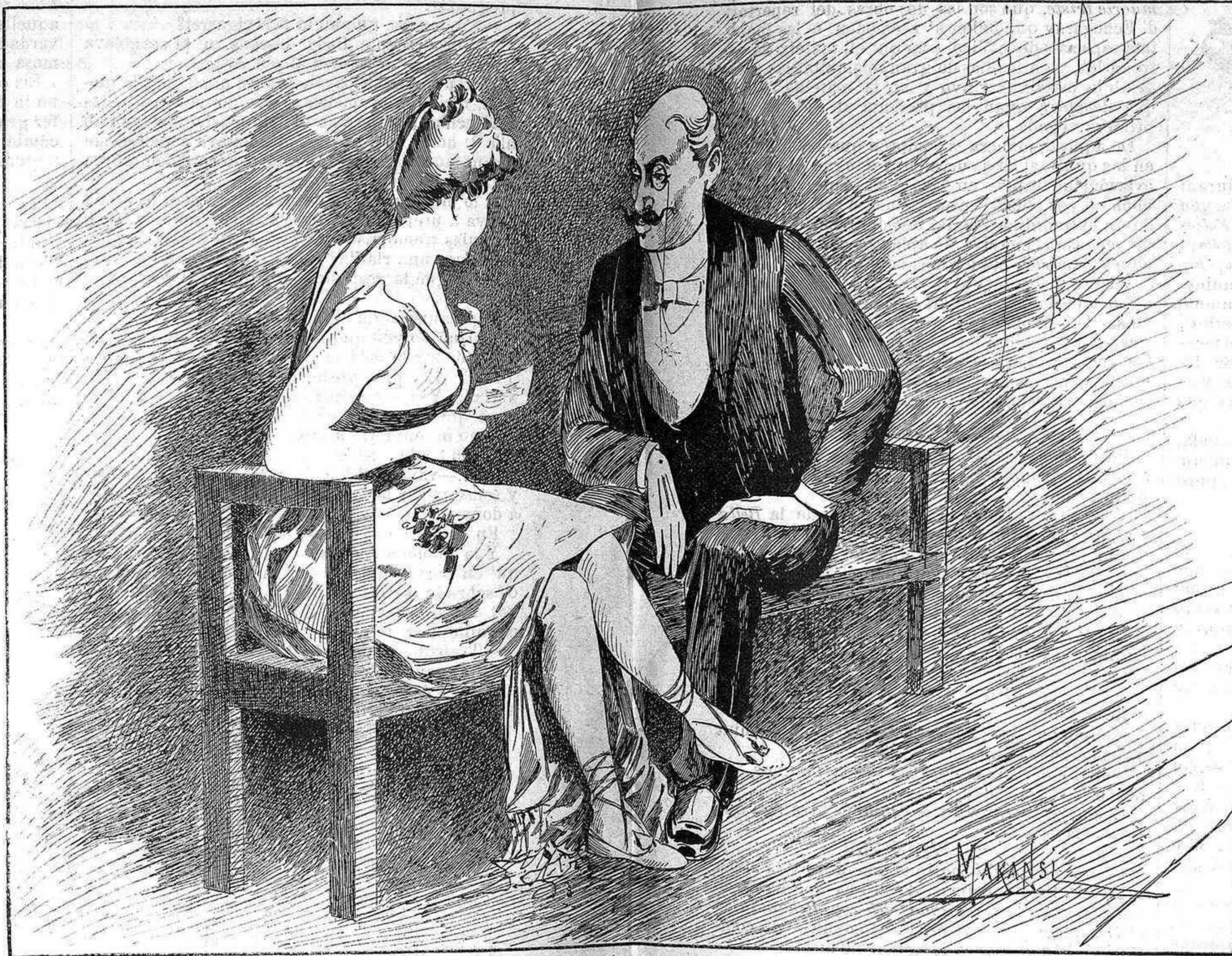
LA PUSSA Y EL MOSQUIT

FABULETA

Contan d' un mosquit, qu' un dia desde 'l front d' un tendre infant, se mirava com picant una *pussa* 's mantenía. Al véurrs ella ab l' espia al devant, de cop s' exalta, clava picada á la galta, l' infantó 's troba ferit, dona cop, mata 'l mosquit y la *pussa* encare salta.

En tot passa 'l mateix; ja ho veus, lector. apártat del perill sempre que pugas,

COR DE BAYLARINA

—Las tres cartas que m' ha' escrit no m' han fet fret ni caló; pero aquest bitllet de banch ¡ay!.. ¡me causa una impressió!..

que á dintre d' aquest mon de malestrugas sempre ho paga lo just pel pecador.

JOAN VILASECA.

LLIBRES

ROMANCER POPULAR DE LA TERRA CATALANA.—CANSONS FEUDALS CABALLERESCAS, per D. MARIAN AGUILÓ FUSTER.—Despres de tants anys d' estar esperant la publicació del numerós aplech de cançons fet per l' autor de aquesta colecció, ha aparegut lo primer volum que conté 33 cançons interesantíssimas, hermosas totas ellas, y expressió la més evident de la gran riquesa de la *musa popular catalana*.

Las cançons populars, cada dia mes raras, com si la facilitat de las comunicacions y la invasió de la vida moderna anés encalsantlas y ofegant sos ecos, revelan no obstant lo geni del poble que las ha compostas y las canta, trasmetentlas de generació en generació, com un legat de poética belleza. Per aixó son molt de aplaudir los afanys de alguns collectors, que sense reparar en fatigas las buscan y las coleccionan; y es digne de elogi també 'l treball que's donan en depurarlas, cotejant las diverses versions que de cada una d' ellas circulan, y fentne un tot armónich, que sense perdre 'l *perfum popular*, ofereix un gran sentit literari.

Aixó es lo que ha fet D. Marian Aguiló, ab notable inteligencia y exquisit bon gust. En lo volum que acaba de donar á la estampa hi ha algunas cançons ab dos ó tres versions distintas, segons la co-

marca de ahont procedeixen. Altras li han donat lloch per escriure algunas notas plenas de ilustració y de belleza literaria. Y tot lo volum li ha permés escriure un prólech radiant de belleza, que saborejarán ab gust verdader tots los *gourmets* de la bona literatura.

L' aparició de aquest volum ha sigut saludada com un aconxeixement per tots los amants de las lletres catalanas.

Lo mateix Sr. Mañé y Flaquer que tan brava embestida havia dirigit á D. Marian Aguiló, li ha prodigat un elogi tan merescut com entusiasta, y fins s' ha felicitat de haver contribuït, fent petar las *xurriacas*, á la publicació del libre.

Pero com aquest compren sols nna minima part de las cançons recullidas pel Sr. Aguiló, de desitjar seria qu' en lo successiu anés completant un treball que tanta gloria pot reportarli, donant al mateix temps honra y renom a la literatura popular de Catalunya, molt més rica de lo que molts se creuhen.

Acaba de publicarse lo volum quart de la *Biblioteca popular catalana*, que conté las tragedias de D. Victor Balaguer tituladas: *Lo guant del degollat*, *Las esposallas de la morta* y *Los Pirineus*.

La baratura de aquesta publicació, 50 céntims de pesseta 'l volum, contrasta verdaderament ab lo escullit dels treballs que dona á llum.

RATA SABIA.

DEDICATORIA

(A la Senyoreta Carme Miquel)

Pren paciència una mica y escolta, nena bonica, si 't vols molestá una xiqueta, aquets versos que 't dedica un parroquiá... de ralet.

Detrás del palco primer, á la dreta de la escena, cada nit sento ab plaher las obras de tota mena que ab tanta gracia sabs fer.

Com qu' estich tan á la vora puch atiparme á desdir y contemplar á tot' hora aquell cos que m' enamora aquells ulls que 'm fan patir; aquell nasset perflitat, aquella boca tan xica, aquell brasset satinat y aquell conjunt acabat d' escultura tan bonica.

Quan te miro 'l meu cor gosa y fins sento, nena hermosa, un tendre afany dintre... 'l cor; jo no sé si aixó es amor... ó be si es un altra cosa.

La téva veu impressiona perque sembla veu del cel; la dicció la tens molt bona, com artista vals, Miquel, pero vals més com á dona.

A n' aquí faig punt final perque tinch por de cansarte; pro creu, y no creurás mal, que hi ha un jove molt formal disposat sempre á admirarte.

Adéu, donchs, nena bonica, qu' aquí acabo la palica puig m' han fet agafar set aquets versos que 't dedica un parroquiá... de ralet.

OCLIME OILL.

TIVOLI

Una producció destinada á fer companyia durant molt temps á *La Telefonista* que cada dia 's veu més aplaudida, es la que porta 'l titol de *Folies Bergeres*. Al revés de *La Telefonista*, que portant un titol espanyol es genuinament francesa, *Folies Bergeres* portant un titol francès, es genuinament espanyola. Tant es aixis, que per l' assumpto fins se sembla á alguna altra sarsuela del repertori.

Lletra del Sr. Jackson Veyan y música del mestre Rubio, es bastant aixerida, donant al Sr. Pinedo ocasió de lluhir sas variadas facultats y sa inagotable vis cómica en los distints papers que representa.

L' obra, en resúm, es cada nit molt ben rebuda, provocant las riallas y 'ls aplausos de la numerosa concurrència que no 's cansa de assistir á aquest teatro.

NOVEDATS

Miquel Echegaray es un autor que coneix al séu públich y sab afalagarlo, oferintli comedias que si no 's distingueixen per picar fondo en l' estudi dels caràcters ó en la pintura de las costúms, estan plenas en cambi d' encantadora facilitat é impregnadas de gracia y donosura.

Entre las més agradables del séu ja extens repertori, hi figurará sens dupte la titulada «*Abogar contra sí mismo.*»

L' enamorament de un jove per una nena pura y casta, pero filla de una dona d' historia, qu' en lo séu bon temps havia merescut los obsequis del pare y l' oncle del jove enamorat, es la base de l' acció. Aquest jove té un cosí, que 's mor també per la nena aquella, pero está dotat de la suficient abnegació no sols pera renunciar al séu amor, sino pera treballar ab gran interès en favor del plet que porta entre mans lo séu cusí.

Després de un sens fi de peripecias graciosas en las quals lo Sr. Echegaray desplega la séva gracia cómica y 'l coneixement de la escena, l' obra acaba en casament y ab una proba de sentimentalisme familiar que no arriba á destruir lo tó cómic de la producció.

Representant aquesta obra s' hi distingueixen los actors de la companyia de 'n Mario. Aixó ja no es la *Dolores*; es més bé un vestit fet á la mida. Notable la Guerrero; molt justa l' Alverá; en Cepillo y en Mario competint en naturalitat y llanesa, y en García Ortega y en Balaguer apostantselas á qui caracterisaria millor son juvenil paper.

Ab tals condicions, l' éxit estava assegurat, y 'l públich que va al teatro á passar l' estona sense encaparrarse, prengué aquesta comedia d' estiu ab la mateixa fruició ab que hauria pres un vas de llimonada fresca.

CATALUNYA

Si la campanya de 'n Vico ha sigut un éxit continuat y la expressió de las grans simpatias que l' ilustre actor posseheix á Barcelona, la funció del seu benefici y la que doná 'l dimecres per despedirse del públich sigueren lo que se 'n diu vulgarment un *va-y-tot*.

Representá en la primera 'l famós drama *O lo-*

cura ó santidad, y en la segona *Vida alegre y muerte triste*, que son las dos obras del repertori d' Echegaray que millor s' acomodan á las facultats especials de 'n Vico, com qu' ell mateix vá estrenarlas, y en los dias de gran solemnitat las tracta ab lo mateix carinyo y ab la mateixa fruició que desplegó quan las presentá al públich per primera vegada.

De aquesta manera 's comprén que las funcions en las quals tal cosa succeheix, dongan lloch á las ovacions delirants, en las quals pren part lo públich en pes, plé d' entusiasme. Vico es objecte de un extraordinari esclat de admiració. Ni ell pot fer més pera mereixe l' aplauso del públich, ni aquest tampoch pot fer més pera demostrarli.

Vico se 'n ha anat al fi.

Lo que no havia volgut fer may, aixó es, atravesar la mar pera presentarse al públich de América, s' ha decidit á ferho en los seus últims temps. Que siga próspera y gloriosa la seva campanya ultramarina, es lo que desitjan avuy lo número inmens dels seus admiradors.

CALVO Y VICO

Després dels *Sobrinos y Rey que rabió*, tornan á *El otro monaguillo*, y á las obras curtas del repertori alegre.

Y ab ellas aném esperant lo debut de la *Bella Chiquita*, que ja fa algún temps que s' anuncia, excitant cada dia més l' interès del públich, gracias á la gran noatrietat que han donat á aquesta artista 'ls pares de familia de l' associació de *La Fulla*.

La *Bella Chiquita* ha de viure eternament agrañida als místichs propagandistas de la *Dansa del ventre*.

CIRCO ESPANYOL

Res de nou.

Las funcions per horas marxan al pel produhint entradas colossals.

Contribuheix á aquest resultat la fabulosa baratura de l' entrada.

L' empresa podria dir:—«Qui més hi sá piga que més hi fassa.»

CIRCO EQUESTRE

La *troupe Onofri* continúa donant sortida al séu repertori de pantomimas. L' última que ha estrenat se titula «*Las amazonas del rey Behanzin en el Dohomey*» y es una producció mimica ben combinada, ben vestida y de agradable efecte.

Lo públich ha rebut aquesta obra ab notable complasencia, com ho demostran las grans entradas ab que favoreix la séva representació.

¡Qué s' hi ha de fer!... Son tan macas las bailarinas, que fins enmascaradas fan goig.

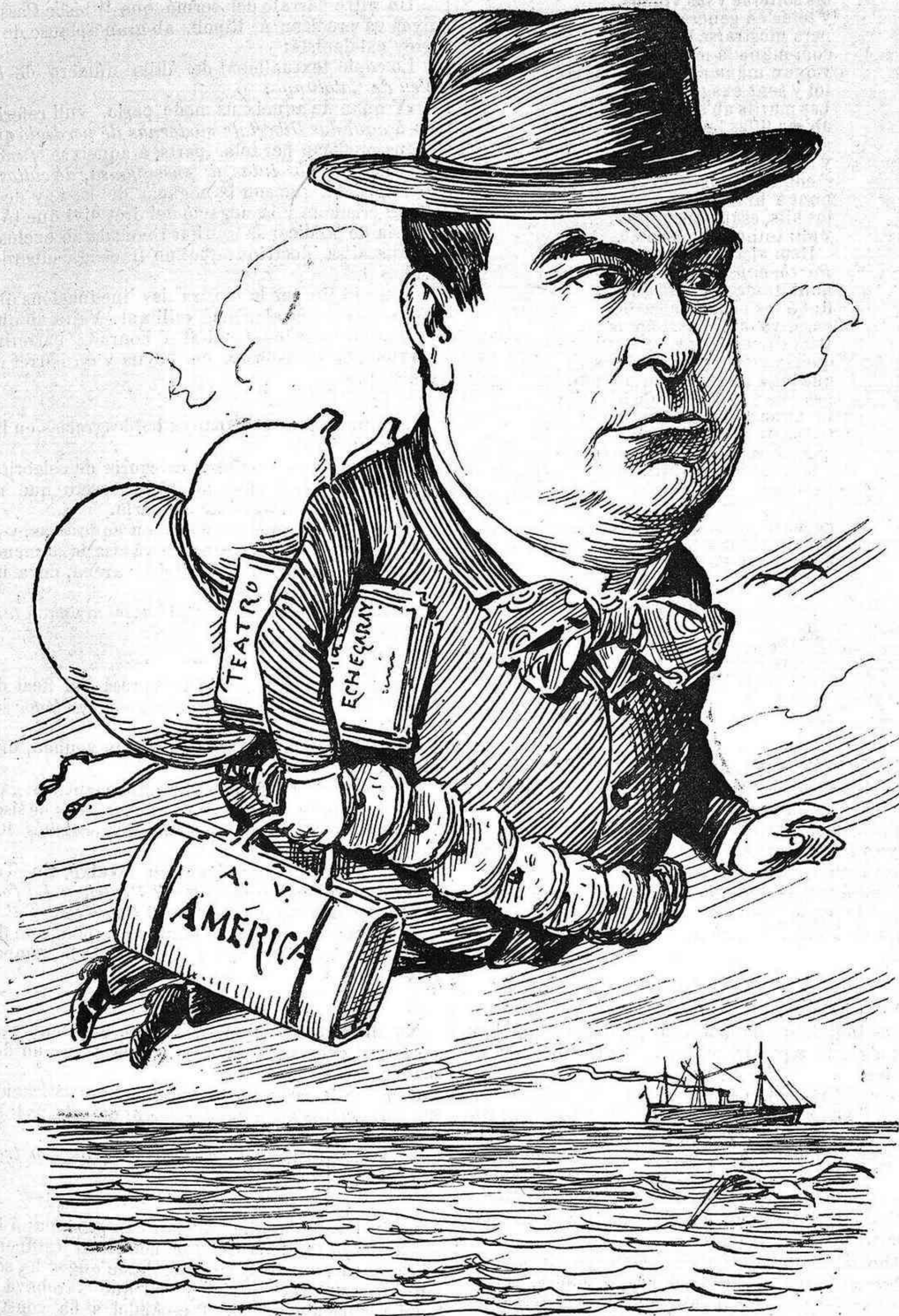
N. N. N.

A LA.. «FULLA»

Senyors *Pares de familia*, los que s' han associat per lliurnos del dimoni y de immoralitats mals; fixintse qu' en los *Madriles* está fent un bunyol gran la séva *agencia*, que vetlla com vostés pels drets morals.

L' han empresa ab la *Chiquita* porque balla ab garbo y sal. Vostés no volen que ensenyi lo que per tot vá ensenyant la que assisteix á un teatro en dia de gala ó ball.

AUCELLS DE PAS
VICO

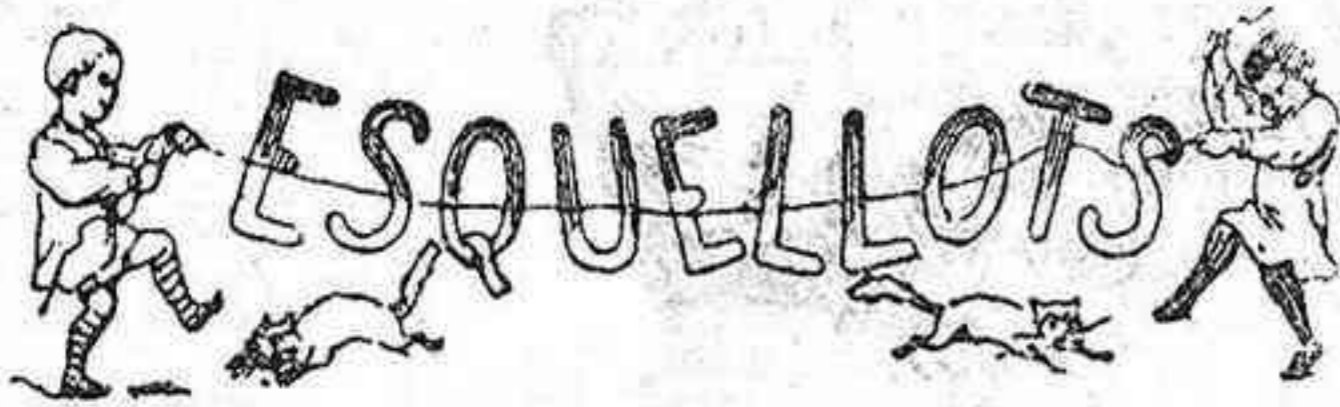

Ves à América, que allí
la hermosa fortuna 't crida;
pero torna desseguida,
que 't volém torná á aplaudí.

Vágin sen qualsevol dia
 á un teatro: lo més gran,
 lo més bonich, hont lo luxu
 vessa pels quatre costats:
 veurán vostés que las donas
 casadas, y per casar,
 las solteras y las viudas,
 y totas en general,
 pera mostrarse *elegantes*,
 com mana la moda, van;
 y quan mana escot, se 'n posan,
 tot y sent exagerat.
 Las marits ab sas esposas,
 ab sas fillas las mamás,
 ab mamás y fills y *novios*,
 y ab ells junts pare y germans,
 s' enquireixen en lo teatro
 hont s' hi lluheixen los frachs,
 los pits, esquenas y brasos...
 y allí tothom va escotal.

Hem vist aquí *Messalina*,
Parthenope y altres balls,
 hont desde las partiquinas
 fins á las primeras parts,
 ensenyavan unas... cosas
 y feyan veure uns... detalls
 que, la vritat, per nosoltres
 que 'ns agradan no están mal;
 pro que alguns dels de la *Fulla*
 no hi haguessen faltat may
 (ni faltin á moltes grescas
 que contarlas no ve al cas)
 y los vegessin per dintre
 l' escenari, rodejats
 de tanta olor de carn viva
 capás de encalabrinar...
 fou tirarse la gran planxa
 com en los *Madriles* fan.

FRUIT SEC.

Lo de la Corunya, que tant havia sobrexcitat al Sr. Alsina, president de la *Lliga de Catalunya*, sembla que ha acabat ab un pastel.

En efecte: 'ls individus de la *Junta de Defensa* van ser tancats á la presó; pero á las 24 horas ja estavan tots ells en llibertat.

Y alguns dels que de aquella *Junta* formavan part han sigut nombrats individus del Ajuntament designat pel govern y han acceptat lo càrrech.

* *

Jo ja ho veig.

Los individus de la *Junta* de defensa que han transigit de aquesta manera, podrán dir disculpantse:

—Nosaltres hem estat esperant fins al últim moment l' ausili efícas de la *Lliga de Catalunya*; pero veient que 'l Sr. Alsina tardava tant á lligarse las espartenyas y á encasquetarse la boyna, al últim no hem tingut més remey que capitular, acceptant las proposicions de D. Práxedes, que 's compromet á crear un cos d' exercit especial per nosaltres... *si 'n quedan*.

¿Qué dirá ara la *Lliga de Catalunya*, davant de aquest gran pastel, pastat y cuyt á Madrid, servit com á postres y acceptat ab delicia pels impávits defensors del regionalisme gallego?

Ha mort á Vallcarca, després d' una penosa malaltia, lo jove dibuixant D. Ramón Escaler, que

cultivava ab molt talent la caricatura y la ilustració de periódichs festius.

Deplorém de tot cor aquesta desgracia y enviém á la séva familia la expressió del nostre sentiment.

Un altre párrafo del sermó que 'l bisbe Cassanyas vá predicar á Ripoll, ab gran aplauso de la grey catalanista:

Lo copio textualment del últim número de *La Veu de Catalunya*:

«Y quan de aqueix us modo parlo, vull referirme á *aquestas llibertats modernes de perdició* que se 'ns predican per totas parts; á aqueixas *funestas llibertats absolutas d' ensenyansa, de cultos y de imprenta*, que son la negació de la fe y de la moral cristiana y la negació del dret diví que té la Iglesia de predicar la veritat revelada ab exclusió de tota altra doctrina que no li estiga subordinada.»

Y ara jutjin per la mostra las inclinacions que vá prenent lo catalanisme militant. Vejin ab quina incomprendible facilitat l' honrada barretina vermella 's transforma en boyna y en barret de teula.

Continuan per tot Espanya las desgracias en las Plassas de Toros.

Desde qu' está vacant la categoria de celebritat que tenia en Lagartijo, no hi ha torero que no senti la noble emulació de ocupar-la.

De un infelís que 's trobava en aquest cas, y al qual un toro, de una testarada vá alsarlo lo menos quatre metros sobre 'l nivell de l' arena, deya un tranquil:

—Mireu: may en Lagartijo havia arribat á *tanta altura!*

Las proposicions que á la empresa del Real de Madrid ha fet lo tenor Tamagno, son del tenor següent:

Sis mil franchs or per funció. Ja veuhen, una bicoca.

Item mes: 2,000 franchs de suplement per gastos de viatge. Com si ell que vá á las fondas de sisos y ell mateix se planxa las camisas, necessités 400 duros per viatjar.

Pero encare no n' hi ha prou ab aixó. En Tamagno no vol cantar més que *Il Profeta* y *La forza del destino*. De cap manera 'l *Guillermo Tell*.

Y per últim imposa á l' empresa la obligació de contractar á la tiple Maria Pia per tota la temporada.

* *

No dirán que 'l tenor de la veu estrident, veu perforant com un filabarquí, 's perdi per no demanar.

Si jo 'm trobés al lloch del empresari Michelena, faria compondre expressament un aria, y l' hi enviaria pel correu com un obsequi.

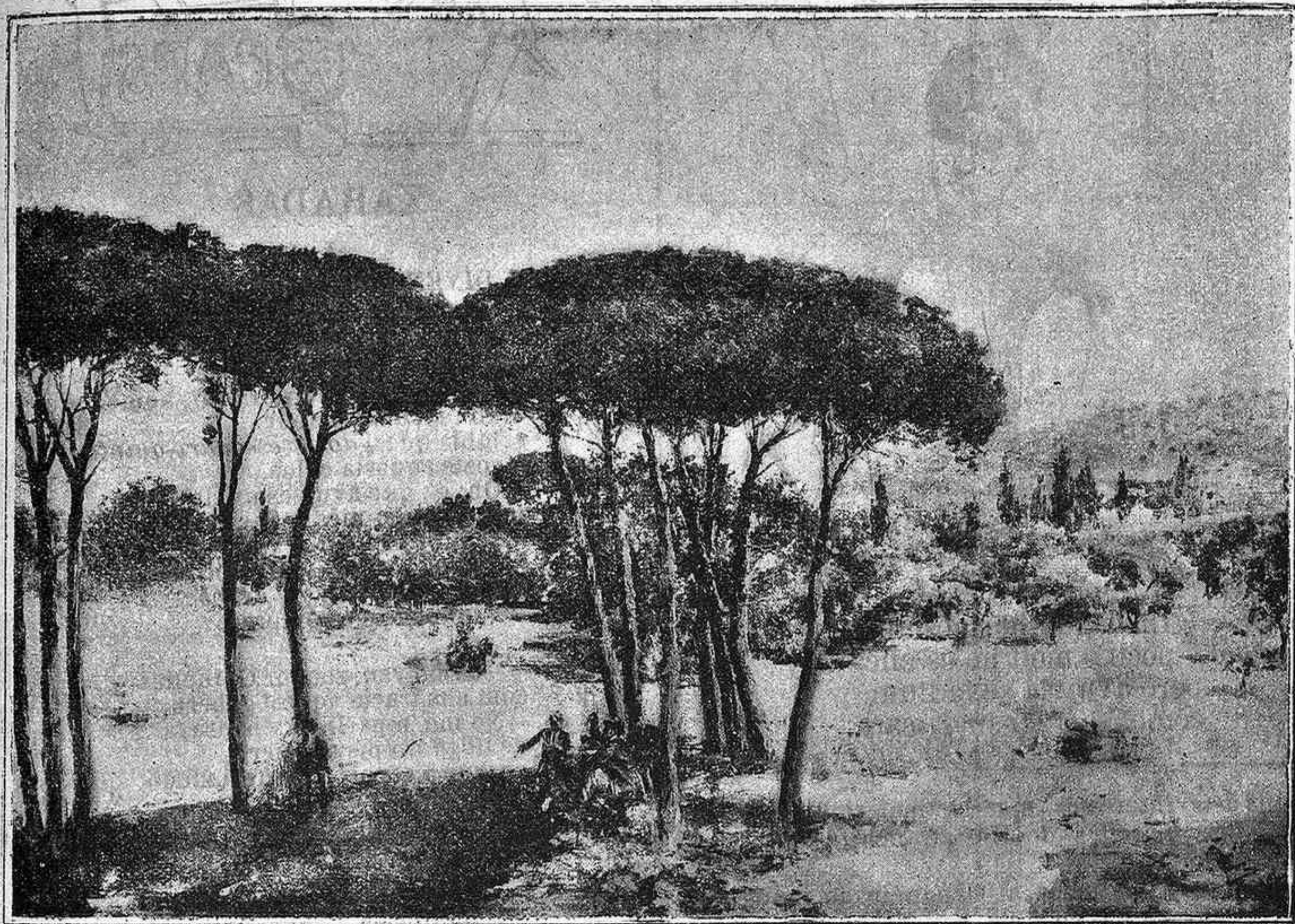
L' aria 's titularia: *Ya te contentarás con tres pesetas*.

Los pares de familia que tan han remanat á la *Bella Chiquita*, donantli una notorietat estupenda, deuhen estar molt alegres, desde que s' ha sapigut que un americá rich y vell que 's trobava á Sevilla, encalabrinat per l' escándol s' ha constituhit en protector paternal de la esdandalosa bailarina.

De segur que aquest americá que per la séva edat ja no está en lo cas de sentir los ardors dels

NOTAS ARTÍSTICAS

Paisatge de Constantí Gómez

Alrededors de Madrit

trópichs, serà un admirador ideal de la dansa del ventre.

Es precis pendre nota de aquest fet, per quan arribi l' hora d' erigir un monument als pares de familia que ab tant afany treballan pel desarrollo de la moral pública y de las bonas costums, y per l' enaltiment dels membres de la colonia americana.

Ja fa uns quants dias que 'l *Diluvi* no ha trobat cap cas sospitos per alarmar als seus lectors.

Aquell pelegrí del Hospital que venia tan al pel per feros veure 'l pelegrí, vá morir de miseria, d' extenuació, de tot lo que vulgan, menos del cólera.

Mentida sembla que al *Diluvi* no se li haja ocrregut la idea de publicar un anunci, concebut en los següents termes:

«Se necessita un subjecte dócil que 's presti a morir del cólera, Al que 'ns dispensi l' obsequi de servirnos, se li otorgará una bona remuneració, y se li dedicará un suelto necrológich entussiasta, de una plana al menos, a fi de que 'l seu exemple trobi molts imitadors.

»Nota: al objecte d' assegurar 'l cop y que l' enfermetat que 'l mati siga cólera verdader, se li donará estatje gratuit en una casa de dormir, situada en lo carrer del Mitj-dia, propietat del director de aquest periódich.»

Fa temps que dorm en l' Ajuntament una instancia, per la qual un vehi de Barcelona 's com-

promet a aumentar los atractius del Parch, instalanthi una serie de jochs per recreo de la infancia ab bonas condicions per la ciutat.

La instancia dorm perque las Comissions de Foment é Hisenda 's disputan lo dret de informarla.

A lo menos si no s' estableixen los jochs de noys al Parch, podém contentarnos, considerant que 'l verdader joch de noys lo tenim fa temps a la Casa Gran.

Una banda de músichs titulada *Garin* s' havia compromés a donar concerts al Parch, sense remuneració del Ajuntament.

Concedit lo permis, ha resultat que la tal banda encare no está formada.

Es molt sensible que 'l pensament no haja pogut portarse endavant.

Perque si músich pagat no té bon só, hauriam pogut veure quin só tenia una banda de músichs sense cobrar.

Llegeixo:

«D. Frederich Marcet ha fet un donatiu a la collecció zoológica del Parch, consistent en una cigonya que ja fa molt temps qu' están pintant als accionistas del ferro-carril de Fransa.

¿No es veritat, Sr. Marcet?

Ab lo titul de *Fomento de la barriada de San Antonio*, s' ha constituhit en la Ronda de Sant Pere, núm. 53, un cassino notable, encaminat al fo-

A LA POSTA

Ha sigut hermosa estrella
y poch ó molt ho es encara;
pero avuy la seva llum
comensa á fer mala cara.

ment dels interessos morals, materials é intel·lectuals dels districtes de Hostafranchs, Hospital y Universitat.

Invitats galantment al banquet de inauguració, no 'ns sigué possible assistirhi; pero no per aixó agraheim menos tan delicat obsequi. Com agraheim també la remissió de alguns bonos dels 500 que ha distribuït aquella associació, destinats als pobres, sellant ab un acte de verdadera filantropia la constitució de aquella societat.

Del natural.

—Albert: no sé, francament, perquè cada dia t'has de llevar á la una del mitj-dia.

—Ja veurás, noy, per llevarme dematí no tinch prou renda.

—Aixó si que 'm xoca. ¿Es á dir que per llevar-se dematí 's necessita renda?

—Si, senyor, si. Calcula sino que llevantme á la una del mitj-dia, m'estolvíó l'esmorzar y una pila de tabaco.

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA *Com-por-ta-rá.*
- 2.ª ID. 2.ª *-A-te-nas.*
- 3.ª ANAGRAMA. *-Carme-Crema.*
- 4.ª TRENCA CLOSCAS. *-El sombrero de copa.*
- 5.ª CONVERSA. *-Mataró.*
- 6.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH. *-Escorial*
- 7.ª GEROGLÍFICH. *-Entre pare y fill, hi ha dos amors diferents.*

XARADAS

I

DE DIVENDRES A DIVENDRES

Diálechs il·lustrats (1)

—¡Uff! Redeul quina caló aixó no 's pot aguantar!
—¿No ho pot aguantar diu?, home, aixó ray, deixiu anar sembla que 'l *dos-tres-quart-quinta* á vosté aquesta calor.

—Oh; es que avuy es un dels dias que n'ha fet més.—Si senyor,

—Jo li prometo que suo lo quilo en aquest moment.

—Jo suo 'l *kilo...* y l' *arroba*.
Be; la roba ja 's compren.

—Ja ho veu, senyor Gatuellas com ens tracta aquest govern.

—No me 'n parli, ara pensava de llogá un pis al infern;

perque á seguir d'aquest modo lo qui *cinch* vulga menjar,

si contribució no paga se las tindrà d'espinyar;

¡malehit sigal....—¿Que diu ara?

—¡Malehit!....—Pro home ¿que fa?

—Malehit siga.... aquest caixal que no 'm deixa viurer.—¡Ah!....

—Créguim, senyora Quiteria, que avuy fa una *calda* gran.

—Pro vosté *total* com sempre.

—No ho cregui, ara estich suant com un peix.—Dona, si 'ls peixos

no suan, no 's mouhen may del aygua; jo tot avuy

que regalo.—Oh, vosté ray, sempre ha sigut generosa;

¿que regala? ¿s pot sabé?

—No ré; es la suó que 'm corre per tot lo meu cos.—¡Ah, bel

—Que no hem d'aná á Sant Hilari aquest any, Don Salvadó?

—Miri la meva senyora se *tres-quart-cinch* ja d'aixó,

—A vosté crech que li proban bastant las aigües d'allí;

—Molt, y á la meva senyora també.—(Pregúntamho á mi).

—Aquellas fonts tan preciosas y aquells passejos li dich

qu' es bonich.—(Y 'l portar banyas si deu ser gayre bonich?....)

—A tu, Felix, te convenen los banyes de mar.—Pero es que....

—Si home; aquesta *prima-inversa* que sempre tens no 't va be.

—Es que me 'n dono vergonya de banyar.—¿Tu vergonyós?

—Perque quan hi vaig y 'm veuhen me diuhen si soch un ós;

(1) Los dibuixos originals estan de manifest en la paret de la escala de casa; per aquest motiu no ha sigut possible trasladarlos á las columnas de *La Esquella*. (N. del autor.)

LÓPEZ, editor.—Rambla del Mitj, 20.—Barcelona

LIBRERÍA ESPANYOLA

Correu: Apartat número 2

BATALLAS DE LA VIDA
RELIQUIAS DE AMOR
 Por JORGE OHNET — Un tomo 8.º, 3'50 pesetas

ANTONIO DE VALBUENA

AGRIDULCES
 (Políticos y literarios)

2.ª toma. — Precio: 3 Ptas.

★ Por J. M. FUENTES ★ Un elegante tomo en octavo con cubierta al cromo
 Precio: UNA peseta

LA REINA DE LOS AMORES

LUIS TABOADA

TITILIMUNDI

Con dibujos de Cilla
 Un tomo en 8.º - Precio: 3'50 Ptas.

LUIS TABOADA

PÁGINAS ALEGRES

Con dibujos de A. Pons
 Un tomo en 8.º - Precio: 3'50 Ptas.

LUIS TABOADA

Caricaturas

Con dibujos de A. Pons
 Un tomo en .º - Precio: 3'50 Ptas.

FREDERICH SOLER (Serafi Pitarra)

CUENTOS DE LA VORA DEL FOCH

Ab dibuixos de M. MOLINÉ
 Un tomo en octau.—Preu: DUGAS pessetas

CUENTOS DEL AVI

Ab dibuixos de M. MOLINÉ
 Un tomo en octau.—Preu: DUGAS pessetas

ARTE DE HABLAR BIEN FRANCÈS

por J. COSTE

En ocho dias y sin maestro se aprende la verdadera pronunciación, según las reglas de la Academia francesa

NUESTROS MILITARES

por FRADERA

Precio: 1'50 pesetas — Un cuaderno con 25 láminas al cromo — Precio: 1'50 pesetas

ALGO

COLECCIÓN DE POESÍAS DE

Joaquín M.ª Bartrina

Ilustración de JOSÉ LUIS PELLICER

Precio: 3 pesetas

VENTA DE HIJOS

POR M. MARTINEZ BARRIONUEVO

Ilustración de M. G. SIMANCAS

Un tomo en octavo. — Precio: 3'50 pesetas

TRATA DE BLANCAS

por EUGENIO A. FLORES

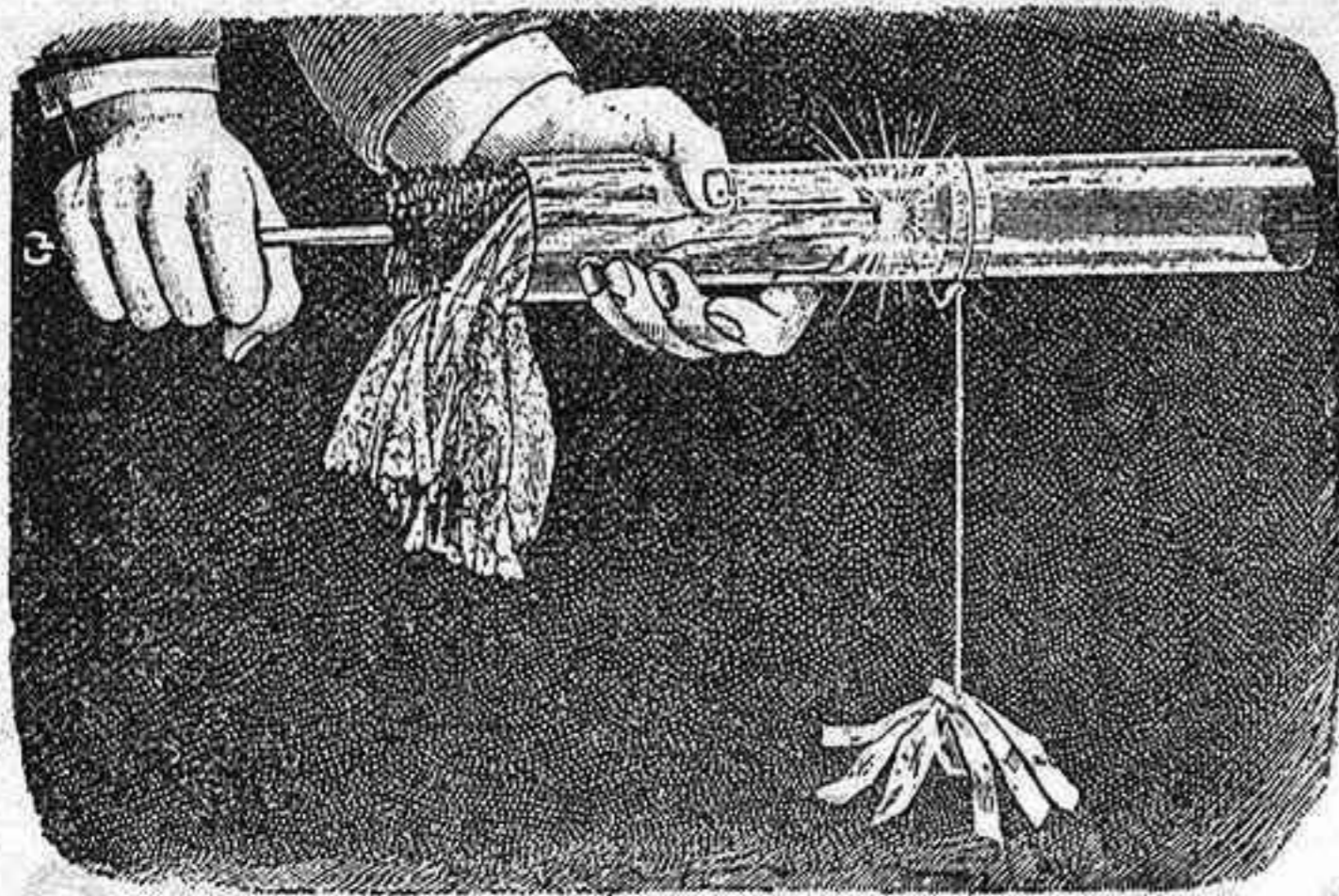
Ilustración de Gómez Soler

Un tomo en 8.º con una cubierta al cromo

Precio: 3 pesetas

NOTA.—Tothem que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en llibransas del Giro Mutuo, ó bé, en sellos de franqueig al editor Lopez, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No responem d' estravios, no remetent además 3 rais pel certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

DISTRACCIONS CASULANAS

MÁQUINA ELECTRICA ECONOMICA

Agafan un tubo de quinqué y 'l rodejan d' una anella de paper d' estany (d' embolicar xacolata) enganxantlo ab una mica de goma; luego forran del mateix modo lo resto del tubo, desde l' anella hasta l' extremitat, deixant sense forrar un espay de un centímetre. Si llavoras, en la obscuritat, fregan fortament l' interior del tubo ab un *escobilló*, dels que serveixen per netejarlos, embolicat ab un drap de seda y procurant que la mà no toqui la part forrada de paper metàlich, observarán una magnífica xispa eléctrica, produhida per la electricació del vidre.

També pot ferse un altre experiment. Per sobre de l' anella dita hi lligan un fil-ferro y al extrém d' aquest fil hi colocan unas quantas tirketes de paper de fumar. Si llavors fregan l' interior del tubo ab l' escobilló, introduhintlo per la part contraria que en lo joch primer, l' anella metàlica se carrega d' electricitat, lo flúit va pèl fil á las tirketes de paper y aquestas, que avants estavan juntas, se separan.

Es un esperiment científich molt senzill y curiós.

com soch tan pelut....—Llavoras perquè no 't pugan di un mot hi ha un remey; avans d' anarhi vas á ferte afeytar tot.

Un cas histórich; Dimecres me va *sexta* l' intenció d' estarme aturat un rato frente una liquidació ahont hi havia en lletras grossas un rétol que deya cla:
Traje dos duros; s' hi atura també un senyor castellá y á un deparent qu' estava dret al portal, li digué:
—Pero hombre; y estos dos duros, ¿de dónde los traje usted?

J. STARAMSA.

II

Es negació ma *primera*,
es *segona* part del cos
y ma *tercera* un fenómeno á voltas esgarriós.

¿Desitjas la *tot* trobar?
utensili per pesar.

F. DE LA ROSA.

ANAGRAMA

Tot de un bastó en Pau Ribot volia á la *tot* pegar:
pero no ho pogué lograr
per sortirli mal la *tot*.

J. J. ANGUILA.

TERS DE SILABAS

Primera ratlla vertical y horisontal: nom de dona.
—Segona: una roba.—Tercera: nom que 's dona á un ximple.

TONI JOAN.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1	2	3	4	5	6	7	8	—	Poble catalá
4	7	8	8	5	8	2	—	»	»
4	8	2	6	5	1	—	»	»	»
8	7	1	2	1	—	»	»	»	»
2	3	5	8	—	»	»	»	»	»
6	2	1	—	»	»	»	»	»	»
7	1	—	»	»	»	»	»	»	»

6.—Consonant.

M. M. ESCASANY Y ALAYÓ.

GEROGLÍFICH

× em ×
ATR
III
LO LO
IM × II

P. GIRÓ Y B. DE V.

FILLAS DE EVA

Fot. Torija.—Barcelona.

CARME MIQUEL

Sarsuelera valenciana
molt aixerida,
en lo teatro Calvo-Vico
l' hem aplaudida.

Barcelona.—A. López Robert, impresor.—Asalto 63.